

VAN DEN BERG
ADVOC AAT

BINKK

Civiele cassatie

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Inhoudsopgave

Wat is cassatie bij de Hoge Raad?	3
Waarover kan in cassatie worden geklaagd?	3
Tegen welke uitspraken staat cassatieberoep open?	3
Binnen welke termijn dient cassatieberoep ingesteld te worden?	5
Hoe wordt cassatieberoep ingesteld?	5
Hoe verloopt de cassatieprocedure?	5
Procedure vorderingszaken	5
Procedure verzoekzaken	6
Hoe verloopt de procedure na cassatie?	6
Hoe anticipeer ik op cassatie?	6
Kunnen er op andere manieren rechtsvragen aan de Hoge Raad worden voorgelegd?	8
Prejudiciële beslissingen	8
Cassatie in het belang der wet	8
Heeft u andere vragen?	8

De Hoge Raad is in 1838 opgericht en sindsdien gevestigd in Den Haag. Hij is de hoogste rechter van Nederland op het gebied van het civiele-, straf- en belastingrecht.

Jan Peter van den Berg is een gespecialiseerde cassatie-advocaat die in civiele cassatieprocedures bij de Hoge Raad mag optreden. Hieronder zullen wij de meest voorkomende vragen over civiele cassatie bespreken.

Wat is cassatie bij de Hoge Raad?

Cassatie bij de Hoge Raad is het laatste gewone rechtsmiddel in Nederland dat door partijen kan worden ingezet om een civiele uitspraak van een lagere rechter aan te tasten. Het woord cassatie is afgeleid van het Franse woord *casser*, wat in het juridisch taalgebruik vernietigen betekent. Wanneer de Hoge Raad tot het oordeel komt dat een uitspraak waar cassatieberoep tegen is ingesteld niet in stand kan blijven, dan vernietigt hij de desbetreffende uitspraak.

De Hoge Raad heeft als hoogste civiele rechter in Nederland, naast het bieden van rechtsbescherming, tot taak om de rechtseenheid en de rechtsontwikkeling te bewaken. De Hoge Raad is weliswaar hoogste rechter, maar hij kan in het algemeen geen opdrachten geven aan lagere rechters. Door de Hoge Raad wordt alleen in specifieke zaken uitspraak gedaan. Dit betekent echter niet dat aan de uitspraken van de Hoge Raad geen waarde toekomt in de door de lagere rechters behandelde zaken. Lagere rechters plegen zich te richten naar de uitspraken van de Hoge Raad.

Aan de Hoge Raad worden jaarlijks ongeveer 500 civiele cassatieberoepen voorgelegd. De gemiddelde doorlooptijd van een cassatieberoep (inclusief de zaken die verkort worden afgedaan) belooft tien maanden.

Waarover kan in cassatie worden geklaagd?

De toetsing in cassatie door de Hoge Raad is beperkt. De Hoge Raad toetst aan de hand van de door partijen in cassatie geformuleerde klachten alleen de bestreden uitspraak van de feitenrechter. Daarbij baseert de Hoge Raad zich op de feiten die de feitenrechter heeft vastgesteld. De Hoge Raad beoordeelt dus niet de hele zaak.

De Hoge Raad toetst slechts of de lagere rechter het recht juist heeft toegepast en of de uitspraak van de lagere rechter voldoende en begrijpelijk is gemotiveerd. Kleine onvolkomenheden in de motivering leiden over het algemeen niet tot een vernietiging van de uitspraak, zeker niet wanneer de Hoge Raad zich met het resultaat van de uitspraak kan verenigen.

Het cassatieberoep strekt er niet toe om door partijen gemaakte fouten te repareren.

Tegen welke uitspraken staat cassatieberoep open?

Cassatieberoep staat open tegen uitspraken van gerechtshoven in hoger beroep. In een aantal gevallen kan ook direct na een uitspraak van een kantonrechter of een rechtbank cassatieberoep worden ingesteld. Zo staat in onteigeningszaken en in zaken over het nationaliteitsrecht na een uitspraak van de rechtbank direct cassatieberoep open. In zaken waar een rechter had te beslissen over een vordering met een waarde minder dan € 1.750,- staat geen hoger beroep open maar slechts (een beperkt) cassatieberoep. Partijen kunnen er overigens ook samen voor kiezen om het hoger beroep over te slaan en direct in cassatie te gaan. Dit wordt ook wel sprongcassatie genoemd.

Bij het voorgaande is van belang dat wanneer de bezwaren tegen de uitspraak nog door dezelfde rechter kunnen worden weggenomen, cassatieberoep niet open staat. Daarvan is onder meer sprake bij kennelijke schrijf- en/of rekenfouten, wanneer een rechter verzuimt op een onderdeel van het gevorderde te beslissen, sprake is van voorlopige beslissingen of in geval van verstekuitspraken waartegen nog verzet openstaat. In die gevallen kan een rechter immers zelf nog op verzoek van een partij de uitspraak herstellen.

Cassatieberoep staat alleen open tegen einduitspraken van een lagere rechter. Tegen tussenuitspraken kan niet afzonderlijk cassatieberoep worden ingesteld en moet worden gewacht totdat er een einduitspraak wordt gewezen. Hierop is een uitzondering mogelijk wanneer de rechter ambtshalve of op verzoek van (een van de) partijen tussentijds cassatieberoep openstelt. Het onderscheid tussen einduitspraken en tussenuitspraken is van groot belang, omdat de cassatietermijn gaat lopen op het moment dat een einduitspraak is gewezen. Indien een partij een einduitspraak ten onrechte als tussenuitspraak aanmerkt, kan deze partij hierdoor ongewild de cassatietermijn laten verstrijken.

Het onderscheid tussen een einduitspraak en een tussenuitspraak is niet altijd even makkelijk te maken. Als uitgangspunt geldt dat sprake is van een einduitspraak wanneer in het dictum van de uitspraak een einde wordt gemaakt aan (een deel van) het geschil. Mocht u twijfelen of cassatieberoep openstaat, dan adviseer ik u hier graag over.

Jan Peter van den Berg

“Mocht u twijfelen of
cassatieberoep
openstaat, dan adviseer
ik u hier graag over”

Binnen welke termijn dient cassatieberoep ingesteld te worden?

De termijn voor het instellen van cassatieberoep bedraagt over het algemeen drie maanden na de dag van de uitspraak. Voor uitspraken in kort geding bedraagt die termijn acht weken. De dag van de uitspraak telt bij het berekenen van de cassatietermijn niet mee. Er kunnen echter ook kortere termijnen gelden, zoals in onteigeningszaken, faillissementszaken en handelsnaamgeschillen.

Indien de cassatietermijn drie maanden bedraagt voor een op 21 maart gewezen uitspraak betekent dit dat uiterlijk op 21 juni cassatieberoep moet worden ingesteld. Indien de uitspraak is gedaan op de laatste dag van een maand, en in de maand die drie maanden verderop ligt een overeenkomstige laatste dag ontbreekt, dan eindigt de cassatietermijn op de laatste dag van die maand. Een op 31 januari gewezen uitspraak eindigt hierdoor dus op 30 april. Dit geldt uiteraard alleen voor een cassatietermijn in maanden en niet in weken of dagen (zoals bijvoorbeeld in kort geding of in faillissementszaken).

Wanneer de laatste dag van de cassatietermijn valt op een zaterdag, een zondag of een algemeen erkende feestdag, dan wordt de termijn op grond van artikel 1 van de algemene termijnenwet verlengd tot en met de eerstvolgende dag die geen zaterdag, zondag of algemeen erkende feestdag is.

Hoe wordt cassatieberoep ingesteld?

In zaken waarin de rechtbank of het hof een beschikking heeft gegeven wordt het cassatieberoep ingesteld door het indienen van een cassatieverzoekschrift bij de Hoge Raad. In de toekomst zal in deze verzoekzaken de procedure digitaal verlopen en wordt cassatieberoep ingesteld door indiening van een procesinleiding via het digitale systeem van de Hoge Raad. Voor de vorderingszaken (waarin de rechtbank of het hof een vonnis of arrest heeft gewezen) dient het cassatieberoep per 1 maart 2017 niet meer te worden ingesteld door het uitbrengen van een cassatiedagvaarding maar door digitale indiening van een procesinleiding via het digitale systeem van de Hoge Raad. De uitwisseling van stukken en informatie verloopt in die zaken ook geheel digitaal.

Partijen dienen zich verplicht te laten bijstaan door een gespecialiseerde cassatieadvocaat bij de Hoge Raad. Voor deze cassatieadvocaten gelden speciale kwaliteitseisen. Jan Peter van den Berg is zo'n cassatieadvocaat.

Een cassatieadvocaat zal u eerst adviseren over de cassatiemogelijkheden en de kansen na een eventuele vernietiging en verwijzing door de Hoge Raad. Indien een cassatieadvocaat

geen mogelijkheden voor een succesvol cassatieberoep ziet, zal hij ook geen cassatieberoep instellen.

In de procesinleiding of het cassatieverzoekschrift dienen alle gronden voor het cassatieberoep te worden vermeld. Het is, behoudens in enkele bijzondere gevallen, niet mogelijk om na het verstrijken van de cassatietermijn de gronden voor het cassatieberoep nog te formuleren of aan te vullen. Het is gelet hierop van belang om tijdig een cassatieadvocaat in te schakelen.

Indien een partij door een cassatieberoep van de wederpartij in een cassatieprocedure wordt betrokken, dan staat het hem vrij om - ondanks dat hij de cassatietermijn zelf heeft laten verstrijken - incidenteel cassatieberoep in te stellen.

Hoe verloopt de cassatieprocedure?

De cassatieprocedure verloopt in de regel volledig schriftelijk. Tussen de procedures voor vorderingszaken en verzoekzaken bestaan enige verschillen.

Procedure vorderingszaken

Nadat cassatieberoep is ingesteld door het indienen van een procesinleiding dient de wederpartij te worden opgeroepen. Vervolgens verloopt de procedure in het algemeen als volgt.

De Hoge Raad zal eerst op een termijn van enkele weken beoordelen of de zaak in een vroegtijdig stadium op grond van artikel 80a RO (zonder motivering) dient te stranden. De Hoge Raad kan daartoe besluiten wanneer hij van oordeel is dat de aangevoerde klachten geen behandeling in cassatie rechtvaardigen, omdat de partij die het cassatieberoep instelt klaarblijkelijk onvoldoende belang heeft bij het cassatieberoep of omdat de klachten klaarblijkelijk niet tot cassatie kunnen leiden. Aan de hand van het cassatieberoep en de bestreden uitspraak adviseert een advocaat-generaal de Hoge Raad eerst of in een zaak moet worden doorgeprocedeerd of dat nog nader moet worden bestudeerd of artikel 80a RO moet worden toegepast. Indien geadviseerd wordt dat geen nader onderzoek hoeft plaats te vinden naar artikel 80a RO, neemt de Hoge Raad dit advies in het algemeen over en zal gewoon worden doorgeprocedeerd. Indien geadviseerd wordt dat wel een nader onderzoek dient plaats te vinden, dan zal een advocaat-generaal aan de hand van het procesdossier aan de Hoge Raad adviseren over de toepassing van artikel 80a RO. Het advies van de advocaat-generaal wordt in het algemeen door de Hoge Raad overgenomen.

Indien de horde van artikel 80a RO is genomen en wordt doorgeprocedeerd, zal de Hoge Raad de verwerende partij(en), wanneer deze in cassatie is verschenen, een termijn van vier

weken gunnen om in een conclusie van antwoord te reageren op het cassatieberoep. In het algemeen omvat deze conclusie niet meer dan de mededeling dat het cassatieberoep moet worden verworpen. Voor de verwerende partij(en) is dit echter ook de gelegenheid om eventueel incidenteel cassatieberoep in te stellen. Daarbij dienen direct alle cassatiegronden in de conclusie van antwoord opgenomen te worden. Op het incidenteel cassatieberoep mag de andere partij weer in een conclusie van antwoord in het incidenteel cassatieberoep reageren.

Vervolgens zal de Hoge Raad een datum bepalen waarop partijen een schriftelijke toelichting kunnen nemen. De eisende partij kan hierin haar cassatiemiddelen nader toelichten en de verwerende partij kan hierin inhoudelijk verweer voeren. Partijen mogen vervolgens binnen twee weken op elkaars schriftelijke toelichting reageren in een repliek of dupliek.

Daarna bepaalt de Hoge Raad een datum waarop de procureur-generaal een conclusie zal nemen. Deze conclusie wordt veelal namens de procureur-generaal genomen door een advocaat-generaal. In de conclusie geeft de advocaat-generaal zijn oordeel over de in cassatie voorgelegde klachten. Dit betreft een advies aan de Hoge Raad. De Hoge Raad is aan dit advies niet gebonden, maar pleegt hieraan wel betekenis toe te kennen.

Partijen kunnen binnen twee weken in een brief kort op de conclusie reageren. Dit wordt ook wel de Borgersbrief genoemd. Vervolgens doet de Hoge Raad op een termijn van enkele maanden uitspraak.

De Hoge Raad motiveert niet in alle gevallen zijn uitspraak. Wanneer hij het cassatieberoep verworpt kan hij op grond van artikel 81 RO ermee volstaan te overwegen dat de cassatieklachten niet tot cassatie leiden en dat dit geen nadere motivering behoeft, omdat de klachten niet nopen tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling. In ongeveer de helft van de zaken doet de Hoge Raad de zaak op deze verkorte manier af.

Procedure verzoekzaken

De procedure voor verzoekzaken verloopt op vrijwel dezelfde wijze als de procedure voor vorderingszaken, met dien verstande dat na het indienen van het verzoekschrift de Hoge Raad de verwerende partij(en) in de gelegenheid stelt een verweerschrift in te dienen. Tegelijkertijd met het indienen van een verweerschrift kan ook incidenteel cassatieberoep worden ingesteld, waarop de eisende partij weer mag reageren. In verzoekschriftprocedures krijgen partijen in de regel niet de gelegenheid om de zaak nog schriftelijk toe te lichten (en te re- en dupliceren).

Hoe verloopt de procedure na cassatie?

Indien de Hoge Raad het cassatieberoep verworpt, wordt de uitspraak van de lagere rechter onherroepelijk. Wanneer het cassatieberoep slaagt, vernietigt de Hoge Raad de uitspraak van de lagere rechter. De Hoge Raad kan ervoor kiezen om de zaak vervolgens zelf af doen. In de regel verwijst de Hoge Raad de zaak echter naar een andere rechter ter verdere behandeling en beslissing. Bij deze rechter zal de zaak echter niet helemaal opnieuw aan de orde komen. Alleen de onderdelen van de in cassatie bestreden uitspraak die door het succesvolle cassatieberoep worden aangetast kunnen opnieuw aan de orde komen. De onderdelen waar geen klachten tegen gericht waren of die door de Hoge Raad zijn verworpen kunnen niet meer ter discussie worden gesteld.

Uitgangspunt is dat de verwijzingsrechter geen acht kan slaan op verweren die voor het eerst na verwijzing worden aangevoerd of op een wijziging of vermeerdering van eis na verwijzing. In beperkte mate worden hierop wel uitzonderingen gemaakt.

Het is aan de verwijzingsrechter om, met inachtneming van het arrest van de Hoge Raad, de zaak opnieuw te beoordelen. Dat een procedure bij de Hoge Raad wordt 'gewonnen' hoeft niet te betekenen dat de zaak uiteindelijk ook gewonnen wordt.

Ik kan u adviseren over de mogelijkheden in de procedure na cassatie en verwijzing.

Hoe anticipeer ik op cassatie?

De Hoge Raad is bij de beoordeling van cassatieklachten gebonden aan de door de lagere rechters vastgestelde feiten en de rechtsstrijd van partijen. Dit brengt met zich mee dat het van groot belang is reeds bij de lagere rechters alle van belang zijnde feiten en de juiste grondslagen voor een vordering en juiste verweren aan te voeren.

Aangezien cassatie veelal pas openstaat tegen een uitspraak van een rechter in hoger beroep, is het van belang om ook de mogelijkheden en onmogelijkheden in hoger beroep goed voor ogen te houden. Door de bijzondere aard van het hoger beroep dienen appellanten bijvoorbeeld reeds in de memorie van grieven alle grieven (en overige van belang zijnde feiten en stellingen) te vermelden. Ook dienen partijen zich bewust te zijn van de devolutieve werking van het hoger beroep en van het feit dat aan het doen van bewijsaanbiedingen in hoger beroep hogere eisen worden gesteld.

Door bij de lagere rechter alle van belang zijnde feiten, grondslagen en stellingen aan te voeren kunnen onjuiste en/of onbegrijpelijke oordelen van lagere rechters voorkomen worden.

Jan Peter van den Berg

“Ik kan u
adviseren over
de mogelijkheden
in de procedure
na cassatie
en verwijzing”

Een tijdrovende en kostbare cassatieprocedure is dan niet nodig. Wanneer het wel tot cassatie komt, dan wordt hierdoor de uitgangspositie in cassatie aanzienlijk verbeterd.

Met het oog op een eventuele cassatieprocedure kan het zinvol zijn dat een cassatieadvocaat betrokken wordt bij de procedure bij de lagere rechter. Ook hierbij kan ik u behulpzaam zijn.

Kunnen er op andere manieren rechtsvragen aan de Hoge Raad worden voorgelegd?

Naast de normale cassatieprocedure zijn er twee andere manieren waarop rechtsvragen aan de Hoge Raad kunnen worden voorgelegd.

Prejudiciële beslissingen

Niet altijd hoeft de uitspraak van lagere rechters te worden afgewacht om vragen aan de Hoge Raad voor te leggen. In lopende zaken kan een rechter - al dan niet op verzoek van een partij - prejudiciële vragen stellen aan de Hoge Raad. Het moet dan wel gaan om vragen die in die zaak van belang zijn om op een vordering of verzoek te beslissen. Tevens dient het te gaan om vragen die ook in andere zaken (veelvuldig) voorkomen. Belanghebbenden kunnen - door tussenkomst van een cassatieadvocaat - in de prejudiciële procedure hun standpunten naar voren brengen. Aangezien de procedure bij de lagere rechter

wordt geschorst in afwachting van het antwoord op de prejudiciële vragen, behandelt de Hoge Raad deze vragen met voorrang. De lagere rechter dient in zijn uitspraak de prejudiciële beslissing van de Hoge Raad in acht te nemen.

Cassatie in het belang der wet

De Hoge Raad doet alleen uitspraak in zaken die aan hem ter beoordeling worden voorgelegd. Dit betekent dat in zaken waarin geen cassatieberoep wordt ingesteld maar wel een interessante rechtsvraag voorligt, de Hoge Raad over die rechtsvraag geen oordeel kan geven. Beantwoording van die vraag kan toch wenselijk zijn. In dat geval biedt de wet de mogelijkheid dat de procureur-generaal een cassatieberoep bij de Hoge Raad instelt in het belang der wet.

Wanneer de Hoge Raad een uitspraak als gevolg van een cassatie in het belang der wet vernietigt, brengt dit geen verandering in de rechten en de positie van partijen in de betreffende zaak, zoals deze uit de vernietigde uitspraak volgen. Cassatie in het belang der wet heeft dus geen rechtsgevolgen voor de betrokken partijen.

Heeft u andere vragen?

Heeft u nog vragen of heeft u een cassatieadvocaat nodig, dan kunt u vrijblijvend contact met mij opnemen.

Jan Peter van den Berg
jpvandenber@vdbergadvocaat.nl
M 06 24 60 69 14

Bink36, unit M5 23
Binckhorstlaan 36
2516 BE Den Haag

T 070 820 03 33
F 070 820 01 33
www.vdbergadvocaat.nl

VAN DEN BERG
ADVOC AAT

BINK

Civiele cassatie

VRAGEN EN ANTWOORDEN